

Kubizam kao inspiracija za portrete realizirane u tehnici tekstilnog kolaža

---

Kovačić, Martina

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:090177>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-25**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

KUBIZAM KAO INSPIRACIJA ZA PORTRETE
REALIZIRANE U TEHNICI KOLAŽA

Studentica: Martina Kovačić

Mentor: doc. art Koraljka Kovač Dugandžić

Zagreb, srpanj 2017.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

KUBIZAM KAO INSPIRACIJA ZA PORTRETE REALIZIRANE U
TEHNICI TEKSTILNOG KOLAŽA

CUBISM AS AN INSPIRATION FOR PORTRAITS MADE IN THE
TEXTILE COLLAGE TECHNIQUE

Studentica: Martina Kovačić

Mentor: doc. art Koraljka Kovač Dugandžić

Zagreb, srpanj, 2017.

KOMISIJA:

Predsjednica komisije: Dr. Sc. Martinia Ira Glogar, izv. prof.

MENTOR: Doc. Art. Koraljka Kovač Dugandžić

Ak. Slik. Graf. Marin Sovar, asistent

Doc. Helena Schultheis Edgeler, prof.

Sažetak rada

Tema ovog završnog rada je Kubizam. Završni rad se temelji na knjigama "Povijest moderne umjetnosti" autora H.H. Arnasona, "Povijest umjetnosti" autora H.W. Jansona i "Picasso, remek-dijela iz Muzeja Picasoo, Pariz", Galerija Klovićevi dvori. Završni rad započinje sa opisivanjem života glavnih umjetnika Picassa i Braquea prije nastanka kubizma, njihovim radom te najvažnijim djelima. Podijela kubizma na analitički i sintetski te njihove glavne karakteristike i obilježja. Cilj završnog rada je opisati razdoblje kubizma, njegove vrste, razlike te najvažnije umjetnike koji su djelovali u tom pravcu.

Ključne riječi: *kubizam, Pablo Picasso, Georges Braque, analitički kubizam, sintetski kubizam.*

Summary of the work

The theme of this final work is Cubism. The final work is based on the books "History of Modern Art" by H.H. Arnason, "History of Art" by H. W. Janson and "Picasso, a masterpiece from Picasoo Museum, Paris", Klovićevi Dvori Gallery. The final work begins with describing the lives of the main artists of Picasso and Braque before the creation of cubism, their work and the most important art works. The division of cubism into analytically and synthetically and their main characteristics and features. The aim of the final work is to describe the period of cubism, its kind, differences and the most important artists who worked in that direction.

Key words: *cubism, Pablo Picasso, Georges Braque, analytical cubism, synthetic cubism.*

SADRŽAJ:

1. Teorijski dio.....	6
1.1 Uvod.....	6
1.2 Pablo Picasso.....	7
1.3 Georges Braque.....	12
1.4 Analitički kubizam.....	15
1.5 Sintetički kubizam.....	18
1.6 Poslijeratno stvaranje Pabla Picassa.....	21
1.7 Modni dizajneri inspirirani Kubizmom.....	26
1.8 Tekstilni dizajneri.....	30
2. Ekspreimentalni dio.....	33
2.1 Metodika rada tekstilnih kolaža.....	33
2.2 Zaključak.....	38
2.3 Literatura.....	39

1. TEORIJSKI DIO

1.1. UVOD

Različite vrste kubizma koje je Picasso razvio s Georgesom Braqueom u Francuskoj između 1908. i 1914. godine nude radikalno nov način gledanja na svijet. Njihova zajednička vizija imala je neprocjenjiv učinak na avangardnu umjetnost poslije toga. Nastanak kubizma doista je bio timski napor, a prisna veza između Picassa i Braquea na obostranu dobrobit bila je možda najvažnija takva veza u povijesti umjetničkoga stvaralaštva.

Kubizam je bio kritika klasičnog slikarstva, pojavio se kao reakcija na fovizam i potrebu za prostorom u slici, i njegova metoda je bila apstraktna perspektiva.

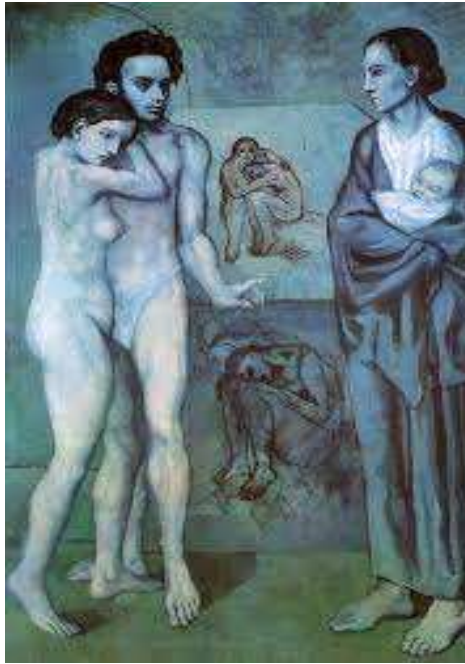
Zauvijek je izmijenio renesansnu koncepciju slikarstva kao prozora u svijet u kojem je trodimenzionalni prostor projiciran na ravnu plohu pomoću iluzionističkog crteža i perspektive iz jedne točke. Kubisti su zaključili da stvarnost ima mnogo definicija, pa da stoga predmeti u prostoru - zapravo i sam prostor - nemaju fiksni ili apsolutni oblik. Picasso i Braque zajedno su proveli ta mnogobrojna čitanja vanjskog svijeta u novi likovni vokabular značajna raspona i raznolikosti. Njihova prisna suradnja okončana je Prvim svjetskim ratom. U kolovozu 1914. godine Braque je pozvan u aktivnu vojnu službu; Picasso kao španjolski iseljenik nije pozvan, već je tijekom rata ostao uglavnom u Parizu i u južnoj Francuskoj.

1.2 Pablo Picasso

Pablo Ruiz Picasso (1881-1973) je rođen u malom pokrajinskom gradu Malagi na južnoj obali španjolske. Pohađao je umjetničku školu u Barceloni, potom kratko studirao slikarstvo na akademiji San Fernando u Madridu. U dobi od 19 godina otputovao je prvi put u Pariz sa prijateljem, također slikarom, Carlesom Casagemasom koji je pao u očaj zbog ljubavi te se vratio u španjolsku bez Picassa. Ubrzo nakon toga je počinio samoubojstvo. Picasso je doživio bolan osjećaj krivnješto je napusti Casagemasa (iako je uskoro imao aferu sa istom ženom koja je bila uzrok samoubojstva), pa je poslije tvrdio de ja upravo smrt prijatelja potaknula nastanak mračnih slika plavog razdoblja. Između 1901 i 1904 godine Picasso je u mnogim djelima upotrebljavao plavu paletu za slikanje figura i motiva koji pokazuju ljudsku nevolju- često glad i hladnoću, nedaće koje je i sam često iskusio dok se pokušavao afirmirati. Tanke, izdužene figure, naglasak na oplakivanju i fizičkoj patnji.

Jedno od remek djela toga razdoblja je *La Vie* (život) koji je Picasso naslikao u Barceloni. “U mršavom paru na lijevo Picasso je prikazao Casagemasa i njegovu ljubavnicu, iako redgenska pokazuje da je muškarac početno bio njegov autoportret. Njih mrko promatra žena na desno s djetetom u naručju, koja je nastala iz studija zatvorenica što ih je Picasso izradio u pariškom ženskom zatvoru (gdje je mogao dobiti besplatne modele), od kojih su mnoge bile prostitutke koje su patile od veneričnih bolesti. Teškom draperijom on je ženi dao bezvremenski djevičanski izgled, tako utjelovivši u samo jednom liku svoj poznati ambivalentni i polarizirani pogled na žene kao djevice ili kao drolje.” (Arnason,2009:158.) Na slici prevladavaju tamni tonovi plave boje.

Slika 1. Pablo Picasso, *Le Vie*, 1903.

U proljeće 1904. Picasso se preselio u Pariz te je lagano nastupalo novo, ružičasto razdoblje sa novim temama i toplijim tonaliteta. U 1905. i 1906. godini Picasso se bavio temom akrobatskih izvođača koji su putovali iz grada u grad izvođeci predstave na improviziranim pozornicama. Picasso je odlučio ne prikazivati cirkusante usred akrobatskih ekshibicija već u vrijeme odmora ili tihe kontemplacije. Njegovo je remek djelo u tom žanru *Obitelj cirkusanata*, sa svoja 2,3 metra visine bila je to najveća slika koju je do sada naslikao. “Za to djelo napravio je nekoliko pripremnih studija, a redgenske snimke otkrivaju da ispod gornjeg sloja boje postoje barem četiri varijante završne kompozicije. Početna je obiteljski prizor u kojem se žena bavi kućanskim poslovima, a Arlekin (lik krajnje lijevo) promatra mladu akrobatkinju kako balansira na lopti. Ali na koncu se Picasso odlučio za prikaz na kojem nema radnje, a likovi, unatoč fizičkoj blizini jedva da obraćaju pozornost jedni na druge. Slika lišena anegdotalnih pojedinosti dobiv na poeetičnosti i miterioznosti. Akrobati se okupljaju u iznimno pustu krajoliku naslikanu toplim smeđim tonovima koji je umjetnik slobodno nanio na sloj plave boje. Zagonetna tišina zamijenila je težak patos slika plavog razdoblja, a prevladavajuće plavetnilo prijašnjih djela zamijenjeno je nježnom, prigušenom paletom zemljanih, ružičastih i narančastih tonova.”(Arnason,2009:160)

*Slika 2. Pablo Picasso,
Obitelj cirkusanata,
1905.*

U tom razdoblju je naslikao američku spisateljicu Gertrude Stein koja je živjela u Parizu još od 1903. godine te ga 1906. upoznala sa Matisseom. Gertrude Stein rekla je da je Picassu pozirala devedeset puta dok je slikao njezin portret. “Njezina bujna pojava karakteristično odjevena u obilatu, komotnu odjeću, poprima pozu neuobičajenu za ženski model, pozu koja jasno govori o samosvjesnoj naravi žene koja je smiono objavila svoju umjetničku genijalnost. Ona ispunjava prostor poput moćne, masivne skulpture. Picasso je napustio slikanje tog portreta za vrijeme ljetnih praznika u Španjolskoj, pa kad se vratio, naslikao je Steino lice po sjećanju. Njezin lik sličan maski, s iskošenim očima, nagovještava izobličenja u nadolazećim godinama.”(Arnason,2009:161)

*Slika 3. Pablo Picasso,
Gertrude Stein, 1905*

Sljedeće godine Picasso je naslikao sliku koja je najvažnija slika 20. stoljeća, *Gospođice iz Avignona* (1907). “Robert Rosenblum, jedan od vodećih povjesničara kubizma, nazvao je to značajno djelo detonatorom modernog pokreta, prekretnicom umjetnosti dvadesetog stoljeća” *Pet gospođica* ili mladih žena prikazuje prostitutke iz ulice Avignon u zloglasnu dijlu Barcelone koji je Picasso dobro poznao.

“Kompozicija je puna namjerno kontradiktornih motrišta zbog kojih gubimo orijentaciju. Gledatelj baca pogled dolje na stol pri nu platna, ali se suočava licem u lice sa aktovima. Oči su im prikazane frontalno dok su nosevi posve u profilu. Lik koji sjedi niže desno gleda u svoje pratilje, ali uspjeva zaokrenuti lice za 180 stupnjeva kako bi se obratio gledatelju. Dva središnja lika nude se našem vizualnom konzumiranju usvajanjem klasičnik Venerinih poza, dok njihova družica na lijevo ulazi u kompoziciju kao zanosna egipatska statua. Sve prostitutke mrko zure prema naprijed, s osjećajima koji su očito ukrućeni kao i same forme, oštre poput sječiva.

Tri žene na lijevo imaju pojednostavnjene “iberske” crte koje su nam poznate iz *Dva akta*. Međutim, najšokantnije su od svegagrubo naslikane maske koje stoje umjesto lica dvaju likova na desnoj strani. Ovdje je, kako piše Steinberg, seksualnost “lišena svih dodataka kulture - ne apelira na intimnost, nježnost, galantnost ili ono poštovanje ljepote koje predstavlja odvajanje i udaljavanje.” (Arnason,2009:163)

Slika 4. Pablo Picasso,
Gospođice iz Avignona,
1907

Picasso je stvarao sliku kroz više mjeseci 1907. godine ga pripremao na tradicionalan način salonskih umjetnika izradivši na desetke crteža. Kao inspiracija umjetniku su bili razni radovi, *Turska kupelj* iz 1863. (Ingreso), slika prikazuje isprepletene ženske aktove u bezbroj erotskih poza. Matisseova spektakularna slika *Bonheur de vivre* koja se zasigurno snažno dojmila Picassa 1906. godine na Salonu nezavisnih te *Plavi akt*. “Za umjetnika (i za kasniji razvoj kubizma) najvažniji je bio snažan primjer Cezannea koji je umro 1906. godine, a čije je dijelo prikazano na njegovoj retrospektivi na Jesenskom salonu 1907. godine. Dobro se podsjetiti kako su mnogi rani prikazi kupačica francuskog majstora opterećeni tjeskobom i nasilnošću koji su bez sumnje privukli Picassa, ali glavna pokretačka sila za *Gospođice* bile su Cezanneove kasnije kupačice. I zaista, neki likovi na Picassovoj kompoziciji mogu se povezati sa presedanima u Cezanneovim djelima. Djela mnogih drugih slikara povezana su s Picassovom temeljnom slikom, od El Greca do Gauguina, ali još važniji od ih poticaja bio je umjetnikov posjet pariškom etnografskom muzeju u lipnju 1907. godine gdje je vidio brojne primjere afričke i oceanijske skulpture i maski.”(Arnason,2009:164) Već je tada takva djela vidio tijekom studijskih posjeta umjetnicima koji su prikupljali afričke umjetnine. Ali susret s njima u muzeju, dok je radio na *Gospođicama* izazvao je takav “šok” da se vratio u atelje i preradio svoju sliku. Upravo je u to vrijeme preinačio lica dviju figura na desno od “iberskog” držanja do žestoko izobličanih depersonaliziranih maski. Picasso ne samo što je u svoju sliku uveo dramatično nove likovne prikaze već je to izveo na različit način od bilo čega na slici. Kada je dodao ženska lica slična maskama na desnoj strani slike koristio je tamne tonove i grube šrafirane oznake koje su slične brazgotinama na afričkim maskama. Afrička umjetnost dala mu je model izobličavanja ženske forme kojim će izraziti duboke osobne tjeskobe. Većina Picassovih zagovornika bili su zaprepašteni ili barem dovedeni u nedoumicu novom slikom. Prema trgovcu Daniel-Henriju Kahnweileru *Gospođice* se “svima čine nečim mahnitim ili čudovišnim.” Kako je tu sliku sve više posjetitelja razgledalo u ateljeu (javno nije izložena sve do 1916.g.) ona je po cijeloj pariškoj umjetničkoj zajednici odašiljala valove šoka.

1.3 Georges Braque

Georges Braque (1882.-1963) je odrastao u Argenteuillu na rijeci Seini i u lučkom gradu Le Havreu u Norveškoj. Prijatelji se s umjetnicima Raoulom Dufyjem i Othonom Frieszom koji su kao i Braque prišli fovističkim slikarima. Kao mladić je učio svirati flautu, a navečer je pohađao tečajeve umjetnosti i Ecole des Beaux-Arts u Le Havreu. Slijedio je zanat oca i djeda te potkraj 1899. godine postao naučnik soboslikar i dekorater, a potkraj 1900. godine otišao je u Pariz da nastavi školovanje. Poslije godinu dana vojne službe i kratkog akademskog školovanja Braque se nastanio u Pariz, ali je često navraćao u Le Havre da slika pejzaže, osobito lučke vedute. Na jesen 1905. godine Braquea su se dojmila dijela Matissea, Deraina i Vlamincka na znamenitu Jesenskom salonu nakon su fovisti prvi put izašli u javnost, a već sljedeće godine okrenuo se svijetloj paleti nadahnutoj fovistima. Za razliku od Picassa, Braque je u prvim godinama svoje karijere redovito slao djela za izlaganje na Salonima. Njegove su slike bile uvrštene u Salon nezavisnih 1906.godine. Ali poslije je uništio sva poslana djela. Braque je tijekom svog kratkog istraživanja fovizma razvio izrazito osobnu paletu koju izvrsno ilustriraju jasne svjetlucave boje *Vijadukta kod E'Lestqua*. Kompozicija *Vijadukta kod E'Lestqua* strogo je konstruirana: brežuljci i kuće, iako skraćenih formi, zadržavaju opipljiv osjećaj volumena stvoren sezanovskim mrljama boje i plavim obrisima, a ne tradicionalnim chiaroscuro. Braque je podigao te forme sve do visoke linije obzora i uokvirio ih stabilim u obliku luka, što je bilo omiljeno Cezanneovo rješenje. Takve tendencije u Braqueovim djelima često se nazivaju "sezanimom".

Slika 5. Georges Braque,
Vijadukt kod E'Lestqua,
1907

1907. godine Braque je posjetio Picassov atelje gdje je vidio *Gospođice* i početak Picassovog najnovijeg djela *Tri žene*, što ga je potaklo na slikanje ljudskog lika. Već 1908. godine je izradio višefiguralnu sliku koja je poslije izgubljena, a koja je bila nadahnuta Picassovim *Trima ženama*. U proljeće 1908. godine naslikao je *Veliki akt*, sliku koja označava predstojeći odmak od fovizma. Slika je inspirirana Matisseovim *Plavim aktom*, jako mišićava figura, izvedena smionim potezima kista i naglašenim crnimobrisima, podsjeća na to djelo. Ali Braque je odbacio raskošne plave i ružičaste boje *Vijadukta kod E'Lestqua* i zamijenio ih prigušenom paletom zemljane, smeđe i sivoplave boje. “S Velikim aktom htio je stvoriti, kako je sam rekao “novu vrstu ljepote”... u pogledu volumena, linija, mase, težine.” Sljedeće djelo *Kuće u E'Lestqueu*, naslikano u kolovozu 1908. godine objašnjava preobrazbu njegovog stila nakon jeseni 1907. godine. Kuće i stabla postaju jednostavni geometrijski volumeni koji se doživljavaju iz blizine, a odvojeno od neba i kopna koji ih okružuju. Postiže iluziju prividnim volumenom zgrada - njihovi ukošeni, pomični oblici, koji se preklapaju stvaraju dojam prizora gledanog iz različitih kutova. Unatoč mnogim nedosljednostima, uključujući sukobljene ortogonale i točke nedogleda ili rubove krovova koji nisu usklađeni ili uopće ne postoje, Braque je uspio postići posve uvjerljiv, iako vrlo konceptualiziran protor. Boje se ograničavaju na jednoličnu zemljanu te zelenu i plavozelenu boju.

*Slika 6. Georges Braque,
Kuće u E'Lestqueu, 1908*

“U *Kućama u E'Lestqueu* Braque je ustanovio temeljnu sintaksu ranog kubizma. Obično mu se odaje priznanje da je to sam postigao, prije uspostavljanja stalne komunikacije s Picassom koja će biti obilježje iduće faze razvitka kubizma.

Ta djela iz E'Lestqua potvrdila su Braqueovo potpuno napuštanje fovizma.”(Arnason,2009:166)

U jesen 1908. godine Braque je preselio sva svoja djela iz L'Estaquea u Pariz gdje ih je pokazao Picassu i ponudio Jesenskom salonu. Žiri je odbio sva ponuđena djela. Prema riječima Apollinairea upravo je tada Matisse bio spomenuo Braqueove “male kocke”. Do 1912. godine to je već postala uvriježena priča o nastanku termina Kubizam.

1.4 Analitički kubizam (1909.-1911.)

Pretežite teme analitičkog kubizma su mrtva priroda, pejzaž. Novine, boce vina ili hrana, predmeti koji su im bili nadomak ruke. "Picassova velebna slika *Kruh i posuda sa voćem na stolu* posebno je intrigantan primjer mrtve prirode jer ju je umjetnik započeo kao figurativnu kompoziciju, a onda postupno pretvori ljudske likove u kruh, voće i namještaj. William Rubin iznio je pretpostavku da je Picasso terperitinom s platna izbrisao većinu gornjeg djela likova, a zadržao noge, čime je objasnio čudne, daskama slične, oblike pod stolom. Drugi oblici iz prvotne kompozicije zadržani su poprimivši novi identitet u mrtvoj prirodi. Na primjer, štruca kruha na desnoj strani, koje se nelogično oslanjaju na stražnje kulise, nekad su bile ruke jednog od likova. Na suprotnoj strani stola sjedila je žena čije su grudi postale voće u posudi." (Arnason, 2009: 168) 1909. godine naslikao je pejzaž u španjolskom gradu Horta de Ebro (danas Horta de San Juan) *Kuća na brijegu, Horta de Ebro*. "Te vrlo geometrijske kuće s blijedožlatnim i sivim fasetama prikazane su mnogostrukim, često kontradiktornim perspektivama. Umjesto da stvara forme koje se, kao što je prevideo, povlače u daljinu, Picasso često obrće ortogonale te ih projektira prema gledatelju. To suprostavljanje svijetlih i tamnih ploha pojačava ukupnu skulpturalnu konfiguraciju, ali ne pruža nikakav dosljedan izvor svjetla." (Arnason, 2009:

168, 1699) Braque je proveo zimu 1909. godine u Parizu komponirajući više mrtvih priroda sa glazbenim instrumentima. Volio je mandoline, violine ili kalrintene. Unatoč sve većoj fragmentiranosti kojoj se Braque sada priklonio, motivi mrtve prirode *Violina i paleta* još su lako prepoznatljivi. Unutar izduljena, uskog formata smjestio je silaznu rasporedu svoju paletu, glazbene note na stalku te violinu. Violina i glazbeni stalak tobože stoje na stou, paleta visi na zidu iznad njih, ali njihov vertikalni raspored u prostoru slike čini njihovu točnu orijentaciju nejasnom. Premda su neki oblici, kao svitak na vrhu vrataa violine, izvedeni naturalistički, predmeti uglavnom nisu kontinuirano modelirani u prostoru, već su razlomljeni u gusto nizane fasete, otvorene prema okolnom praznom prostoru.

I Picasso se u svojim kubističkim kompozicijama bavio glazbenim temama. Jedan od najpoznatijih primjera *Djevojka sa mandolinom*, naslikana u proljeće 1910. godine. Kako je još tada radio prema prirodnom predlošku, Picasso je unajmio profesionalni model Fanny Teller. Kada usporedimo Picassov portret s Braqueovom *Violinom i*

paletom, Picassov stil izgleda malo manje radikaln. Figura zadržava dojam organske i u nekim područjima jasno se skulpturalnim modeliranjem odvaja od pozadinske plohe, što je osobito očito u zaobljenim volumenima desne grudi i desne ruke modela.

Slika 7. Pablo Picasso,
Djevojka sa mandolinom,
1910

Analitički kubizam u kojem se predmeti analiziraju, fragmentiraju i seciraju, naziv je koji se koristio da se opiše ova visoka faza njihove suradnje. Oštri bridovi odjeljuju volumene ili plohe. Problem prostora i volumena rješava prvenstveno svjetlom i sjenom – analitičko prikazivanje trodimenzionalnih oblika viđenog sa svih strana na dvodimenzionalnoj plohi slike, pri tome su oblici razlomljeni u manje forme (fasete). Najizražajnije načelo kubističke analize je u tome da se isti predmet prikazuje na slici iz dvaju ili više kutova gledanja.

Jedno od remek djela analitičkog kubizma je Picassov *Portret Daniel-Henryja Khnweilera* naslikan nekoliko mjeseci nakon *Djevojke sa mandolinom*.

*Slika 8. Pablo Picasso,
Portret Daniel-Henryja,
1910*

1909. godine Braque uvodi novi element u svoju sliku *Portugalac*, a to su šablonski slikana slova i brojevi u gornjem djelu slike. Braqueovo uvođenje slova u sliku, prakse koju će uskoro usvojiti i Picasso, bilo je jedan od mnogih kubističkih inovacija koje su imale dalekosežne posljedice za modernu umjetnost.

*Slika 9. Georges
Braque, Portugalac,
1911*

1.5 Sintetički kubizam (1912.-1914.)

U svibnju 1912. godine kubistička potraga za alternativnim načinima prikazivanja dovela je Picassa do izuma kolaža, koje je započeo malim, ali revolucionarnim djelom *Mrtva priroda s pletenom trstikom za stolice*. Ova mrtva priroda naslikana na ovalnoj podlozi, obliku koji su Picasso i Braque već bili usvojili za ranije kubističke slike, prikazuje predmete rasute po kavanskom stolu. Međutim, najistaknutiji element ovdje je komad običnog voštanog platna na koji je mehanički otisnut uzorak koji ima ulogu pletene trske za stolice. Picasso je naljepio to platno izravno na svoje slikarsko platno. Dok njegov *trompe l'oeil* materijal nudi zahtjevan stupanj iluzionizma, on je i dalje fikcija kao i Picassove naslikane forme, jer je i dalje faksimil trske za stolice, a ne stvarna trstica. Sliku je uokvirio stvarnim užetom kao ironičnom imitacijom tradicionalnog zlatnog okvira.

Slika 10. Pablo Picasso,
*Mrtva priroda sa
pletenom trstikom za
solice, 1912*

Otprilike u isto vrijeme on i Braque ponovno uvode boju u svoje kubističke slike.

Pošto je Picasso izumio kolaž, Braque je prvi započeo s *papiers colles* (lijepljenim papirom). Dok je njegova tehnika uključivala i lijepljenje materijala na podlogu, od

kolaža se razlikuje po tome što rabi samo papir te se, kao što je Rubin objasnio, “znakovni jezik cijele slike usklađuje s onim što je naljepljeno”. Kolaž, s druge strane, rabi različite elemente u neskladnoj jukstapoziciji.

Braque je izradio svoj prvi *papier colle*, *Posuda s voćem i čaša u rujnu* 1912. godine.

Slika 11. Georges Braque,
Posuda s voćem i čaša,
1912

Braqueov izum ubrzalo je otkriće svitka zidnih tapeta u izlogu neke trgovine na kojima je bio otisnut motiv *faux-bois* (imitacija godova drveta). Braque je već upotrebljavao ličilačku četku kako bi stvorio uzorke *faux-bois*, tehniku koju je prosljedio Picassu, a on je odmah uočio mogućnosti papira za svoj tadašnji rad.

Gitara, note i vinska čaša (1912), jednom od najranijih Picassovih *papiers colles*, dekorativne zidne tapete postaju pozadina na njegovu mrtvu prirodu

(a naslikana gitara visi sa zida kao da je prava). Picasso je nadmašio Braquea time što je zapravo naslikao imitaciju godova stabla na papiru, koji je zatim izrezao i umetnuo u svoju kompoziciju kao dio gitare. Ali instrument nije potpun; moramo rekonstruirati njegov oblik dekodirajući znakove koje nam umjetnik nudi, na primjer dio plavog papira kao most, a bijeli disk kao zvučni otvor.

Izum kolaža i *papier colle* 1912. godine u biti je okončao analitičko-kubističku fazu Braqueova i Picassova pothvata te uveo u drugo, dulje razdoblje njihova rada. Ta nova faza, nazvana sintetskim kubizmom, trajala je do dvadesetih godina. Ranija kubistička djela su analizirala formu razbijajući je i rekonstruirajući je kao linije i providne plohe, a dijela nako 1912. godine obično grade prikaz od mnogo različitih sastavnica. Slike sintetskog kubizma na mnogo načina manje opisuju vanjski stvarnost, jer one su obično sastavljene od plošnih apstraktnih oblika koji imaju malu predstavljачku vrijednost dok im ona nije dodijeljena unutar kompozicije. Na primjer, crna forma u obliku posude na djelu *Gitara, note i vinska čaša* dvosmisljena je, ali uglavljena u kompoziciju, ona znači dio gitare. Boja dobiva na važnosti i zamjenjuje raniju jednobojnost te slika postaje dekorativna.

U kolovozu 1914. u Europi je objavljen rat, Braque, koji je pozvan služiti u francuskoj vojsci, oprostio se od Picasso i time je naglo prekinuta najveća suradnja u povijesti umjetničkoga stvaralaštva. Picasso je ostao u Parizu do 1917. godine, a onda otišao s piscem Jeanom Cocteauom u Rim gdje je projektirao scenografije za Ruski balet.

1. 6 Poslijeratno stvaranje Pabla Picassa

Prvi svjetski rat predstavlja zaokret u njegovom djelu i nagovještuje razdoblje kompleksnog stvaranja. Umjetnik nastavlja u kubističkoj maniri i slika *Lulu Čašu i igraću kartu* (1918) no svoje suvremenike zbunjuje kada za *Kupačice* (ljetno 1918) odabire svakodnevnu scenu vraćajući se naizgled klasičnijoj figuraciji. To je i slučaj s veličanstvenom intimističkom slikom *Portret Olge u fotelji* (proljeće 1918). Picassova mlada zaručnica, balerina u Ruskom baletu, odjevena je u haljinu ukrašenu floralnim motivima u skladu sa uzorkom na fotelji i lepezom u njenoj desnoj ruci. Tamne boje odjeće zrače blagom melankolijom.

Slika 12. Pablo Picasso,
Kupačice, 1918.

Slika 13. Pablo
Picasso, Olga u
fotelji, 1918.

Nadahnut ruševinama antičke umjetnosti u Rimu, Picasso početkom 1920-ih slika skulpturalne likove modernog klasicizma. *Panova frula* (ljetno 1923), nastala za vrijeme njegovog ljetnog boravka na Antibima.

Slika 13. Pablo Picasso, Panova frula, 1923.

Sredinom dvadesetih nadrealisti se približavaju Picassu. Picasso se ne uključuje u grupu predvođenu Andreom Bretonom, ali surađuje povremeno na njihovim projektima braneći se da nije nadrealist. Te su Picassove godine obilježene povratkom na Cezanneovu i Renoirovu omiljenu temu kupačica. Nimfe postaju kupačice čija su plastična tijela na plaži podvrgnuta slikarevim transformacijama. Od *Dvije žene trče plažom ljeti* (1922) naslikane za kazališnu zavjesu za balet Plavi vlak, do *Kupačica u igri sa loptom* (1929), *Kupačica otvara kabinu* (1928) i *Ljudi uz more* (1931), pretjerana izdužena ženska tijela uravnotežuju se i ukrutnjuju da bi na kraju zadobila neodređen oblik sličan organskome i mineralnom.

Slika 14. Dvije žene trče plažom ljeti, 1922.

Tridesete godine obilježene su krizama i promijenama u Picassovom privatnom životu. Nova veza, rođenje drugog djeteta, rastava i selidba, Godine 1937. nastaju *Portret Marie-Therese* (1937) i *Portret Dore Maar* (1937). U zatvorenom, skućenom prostoru dvije su ljubavnice prikazane svaka u obratnoj pozi od one druge. Za obje slike odabrane su žive boje, ali su korištene na način da ih se razlikuje. Dok portret Marie Therese Walter odiše prigušenom blagošću plavog, sivog i zelenog pastela uz jarko

žuti akcent, portret Dore Maar je kontrasniji i doima se da sjaji na višebrojnoj podlozi izbrazdanoj špahtlom. Ta dvostruka slika otkriva promjenu u Picassovom životu, ali i u načinu na koji umjetnik tretira žanr portreta koji će tijekom cijelog desetljeća biti važan dio njegova slikarstva. Dok tradicionalni portret cijenimo zbog njegove sličnosti s modelom, Picasso, ponekad tvrdoglavo, u svojim portretima nastoji zamutiti znakove indentiteta.

*Slika 15, Pablo
Picasso, Portret
Marie-Therese, 1937*

*Slika 16, Pablo Picasso,
Portret Dore Maar,
1937*

Slika 17. Pablo Picasso, Portret Nusch Eluard, 1937

Slika 18. Pablo Picasso, Čovjek sa šeširo, 1938

Slika 19. Pablo Picasso, Žena, 1939

S početkom španjolskog Građanskog rata nastupaju turobne godine. Pozvan od republikanske vlade, Picasso slika za španjolski paviljon Svjetske izložbe maestralno dijelo koje nosi naziv *Guernice*. Dvije godine poslije i Francuska ulazi u rat. Picasso ostaje u Parizu, uznemiren, napadan no zaštićen svojom slavom. Njegova platna, bilo da je riječ o *Mački koja lovi pticu* (1939), završenoj na dan kraja rata u Španjolskoj, ili o *Velikom ležećem aktu* (1943) ili pak mrtvoj prirodi *Vrč i kostur* (1945), govore o nezamislivoj tragediji i kao da su zaogrnuti crninom, baš kao i to vrijeme.

Slika 20. Pablo Picasso,
Guernice, 1937

Slika 21. Pablo
Picasso, *Mačka koja
lovi pticu*, 1939

No, Picasso se vraća slikarstvu koje je oduvijek u njemu. Početkom pedesetih godina započinje seriju slika po uzoru na stare majstore, posebno Velasqueza, Delacroixa, Couberta ili Maneta. Serija *Doručak na travi* zaokuplja ga dvije godine, od 1959 do 1961. Picasso stvara slike, crteže i kartonske makete nadahnute Monetom. Preuzima glavne elemente njegova slikarstva i koristi ih na vlastiti način upuštajući se u stilsku vježbu koja djeluje kao slikarski ispis fuge. S tom serijom slika, naizgled nastalih "po uzoru na" Picassovo djelo otvara doba postmodernizma.

Ostarijeli Picasso s drugom suprugom Jacqueline Roque seli na jug Francuske i stvara pritisnut vremenom. Monumentalna *Žena na jastuku* (1969) nudi svoje tijelo slikaru.

Crno bijela slika sa nijansama sive i bjelokosne oživljena je crvenim potpisom slikara i u svojoj veličanstvenosti potvrđuje spokojnu senzualnost.

1.7 Modni dizajneri inspirirani Kubizmom

Oscar de la Renta

Oscar de la Renta (22.7.1932.- 20.10. 2014.) jedan od vodećih svjetskih modnih dizajnera. De la Renta je rođen kao Oscara de la Rente Aristides Fiallo u Santo Domingu u Dominikanskoj Republici. U Španjolskoj studirao slikarstvo na Akademiji San Fernando u Madridu. Brzo je postao zainteresiran za svijet modnog dizajna i počeo skiciranje za vodeće španjolske modne kuće, te se ubrzo otišao školovati kod španjolskih dizajnera Couturiera i Cristóbal Balenciaga. Posebno je poznat po svojim haljinama za crveni tepih i večernjoj odjeći. Dobitnik je mnogih nagrada i priznanja za svoj rad. Tijekom svoga rada kao modni dizajner bio je pod utjecajem španjolske kulture. Istraživao je Picassa što je dovelo do kolekcije Resort 12 u 2012. godini koja je inspirirana Picassovim radom za vrijeme Kubizma u kombinaciji sa prijašnjim španolskim utjecajima.

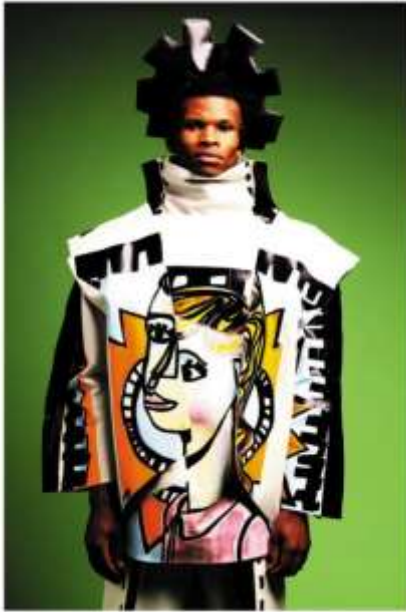
VIKTOR & ROLF

Viktor & Rolf je modna kuća koja se specijalizira za stvaranje konceptualnih i avangardnih dizajna. Modna kuća osnovali su 1993. nizozemski dizajneri Viktor Horsting (rođen 1969., Geldrop) i Rolf Snoeren (rođen 1969., Dongen). Viktor & Rolf osmislili su i visoku modu i konfekcijsku kolekciju. Dvojac je poznat po svojim avangardnim dizajnom, koji se jako oslanja na kazališne i performativne modne piste. Na tjednu mode u Parizu u proljeće 2016, predstavili su kolekciju inspiriranu kubizmom, koristeći kao platno bijelu košulju. Jednostavne bijele košulje djeluju kao da su od papira koja skrivaju lica modela te formiraju neke nove oblike koji izgledaju baš poput onih s Picassovih djela.

Beth Postle

Beth Postle je odrasla u Wolverhamptonu. Studiral modni tisak i dizajn tekstila u Central Saint Martinsu. Njezina diplomaska kolekcija osvojila je nagradu za kreativnu nagradu L'Oréal Professionnel 2014. godine, a od tada je njezin dizaj poželjan.

1.8 Tekstilni dizajneri

Alice Kettle

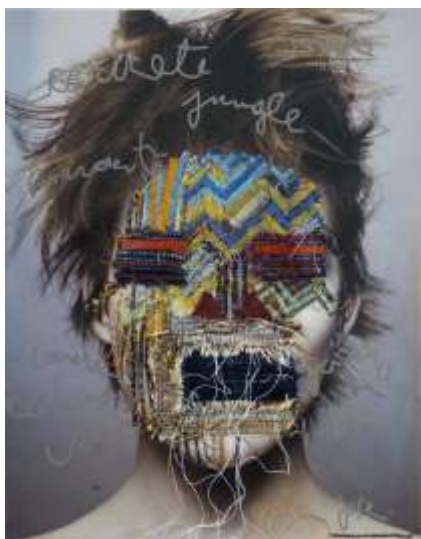
Alice Kettle je suvremeni dizajner tekstila sa sjedištem u Velikoj Britaniji. Trenutno je profesorica u tekstilnoj umjetnosti u MIRIAD Manchester School of Art na Manchester Metropolitan University. Njezin je rad zastupljen u raznim javnim zbirkama, kao što su London Crafts Council, Galerija umjetnina Whitworth u Manchesteru, Muzej Internazionale delle Arti Applied Today, Torino, Italija. Njezin rad se temelji na vezu, gdje je ljudski element postao značajna značajka njezina rada. Kettle koristi strojni šav jer najbolje odgovara njenom intuitivnom pristupu i koristi metalnu nit kako bi dodala blistav efekt. Ona stvara trodimenzionalne površine višestrukim šivanjem nad istim područjima stvarajući zanimljive sjene.

Jose Romussi

Jose je rođen u Čileu. Odrastao je putujući s majkom, promatrajući njezina djela i poučavajući umjetnost oko Čilea. Godine 2010. odlučio je postati umjetnik. Njegova škola bila su njegovi prijatelji. Živio je u New Yorku kad je krenuo s kolažima. Sada se nalazi u Berlinu, ali putuje cijelo vrijeme tražeći nove načine i tehnike za razvoj svoje umjetnosti.

Edo Morales

Eksperimentalni dio

2.1 Metodika rada tekstilnih kolaža

Kolekcija tekstilnih kolaža odnosno portreta je nastala inspiracijom Picasovih portreta nastalih u 30-im godinama prošloga stoljeća te načelom kubizma u kojem se trodimenzionalni predmet prikazuje sa svih strana na dvodimenzionalnoj plohi slike. Portreti su izrađeni u tehnici kolaža koji je prvi put upotrijebio Picasso 1912. godine. Nastali su lijepljenjem i šivanjem raznih geometrijskih i nepravilnih geometrijskih oblika izrezanih iz raznih materijala tekstila. Tekstili su različiti, uglavnom pamučni, izrađeni u platnovezu sve do pletenih vunениh i sintetičkih materijala. Boje materijala koje su korištene su raznovrsne od briljantnih kromatskih do zagasiatih akromatskih tonova čineći razne zamljive kontraste. Većina materijala je jednobojna dok drugi dio materijala na sebi ima već gotov uzorak, većinom su to točkice, prugice te cvijetni uzorci. Tesktili su slagani tako da je jedan dio oblika sa uzorkom dok su druge plohe jednobojne te dorađene šivačom mašinom ili tekstilnim bojama. Zajedno čine zanimljiva i apstraktna lica.

1. Portret

U ovom portretu je lice sastavljeno od raznih vrsta tekstila koji su izrezani u pravokutne oblike te okomito zaljepljeni i šivani na podlogu. Lijeva strana lica je napravljena od narančastog pravokutnog tekstila ispod kojeg se uzduž nalazi narančasto ljubičasta tkanina. Na narančastom komadu tekstila koji je prošiven bijelim koncem je nalijepljen ljubičasti kvadrat sa žutim okom. Lijevu i desnu stranu portreta razdvaja ljubičasti okomito postavljeni komad tkanine. Razmak između tkanina je ispunjen svijetlo narančastom i svijetlo crvenom bojom. Obrub desnog oka je napravljen od svijetlo žute tkanine koja je naljepljena na narančasti tekstil. Usta su ljubičasta sa žutom linijom.

2. Portret

Ljubičasti portret napravljen od tamnoljubičastih nepravilnih oblika tekstila koji su prošiveni bijelim koncem, a na njima se nalaze dijelovi lica, nos i oko. Nos i oko su napravljeni od tamnozelenog materijala sa bijelim detaljima poput zjenice i nosnica. Jedno oko se nalazi u gornjem lijevom kutu obrubljeno ljubičastom bojom, a drugo u desnom dijelu malo niže postavljeno od lijevog. Usnice su našivene na materijal bež boje. Razmak dijelova tkanine je ispunjen svijetloljubičastom bojom koja ujedno čini i vrat portreta.

3. Portret

Pozadina torbe je obojana plavom i ljubičastom bojom za marbling efekt. Boje su dale lijepu teksturu i na nekim dijelovima se vidi prelijevanje plave i ljubičaste boje. Portret je napravljen od dvije vrste tkanine, plave sa tamnoplavim prugama i zlatne tkanine na kojoj su prišivene perlice. Glava je kvadratastog oblika sa žarko narančastim okom te zelenim trepavicama i nosom. Vrat je izdužen te naglašen plavom bojom za tekstil.

4. Portret

Pozadina torbe je napravljena po istom principu kao i prošla samo što su boje drugačije. Portret je napravljen od tri pravokutna materijala prišivena jedan preko drugog te tako čine oblik lica. Jedan materijal je zelene boje, drugi svjetlosmeđe, a treći je rozi sa uzorkom cvijeća. Rozi materijal sa cvijećem je ručno prošiven sa zelenim koncem, a na njemu je naljepljeno zeleno oko sa trepavicama. Na svjetlosmeđem materijalu je naljepljena roza tkanina kvadratnog oblika sa zelenim okom. Usta su bijela i nalaze se na zelenoj tkanini. Vrat portreta je nacrtan sa roza bojom za tekstil trokutastog oblika sa prugama.

2.2 Zaključak

Na kraju ovog završnog rada napraviti ću kratak osvrt na gore izloženo. Kubizam je slikarski pravac nastao u Francuskoj 1907. godine te je odigrao važnu ulogu za kasniji razvoj apstraktne umjetnosti. Prvi je put predstavljen u djelima Picassa i Braquea, prvo slikom *Gospidice iz Avignona* 1907. godine Pabla Picassa ,zatim djelom *Kuće u E'Lestqueu* 1908. godine Braquea kojom je ustanovio temeljnu sintaksu ranog kubizma. Sljedećih godina nastaje Analitički kubizam koji traje od 1909. do 1911. godine gdje umjetnici pretežito slikaju mrtvu prirodu, pejzaž, glazbene instrumente. Svaka je forma analitički razlomljena u geometrijske djelove te se predmet prikazivanja želi prikazati na slici iz dvaju ili više kutova gledanja. Sljedeća faza kubizma je Sintetski kubizam koji traje od 1912. do 1914. gdje umjetnici unose nove materijale u djela. Pablo Picasso je izumio kolaž, tehniku koja je uključivala lijepljenje raznih materijala na podlogu, dok je Braque prvi započeo s *papiers colles* (lijepljenim papirom). Suradnju dvaju umjetnika prekida Prvi svjetski rat. Picasso nastavlja sa svojim radom samostalno te stvara niz umjetničkih djela od kojih su portreti bili najznačajniji za moj eksperimentalni rad. Inspirira puno umjetnika kao što su Oscar de la Renta, modnu kuću Viktor & Rolf te Beth Postle.

2.3 Literatura

1. Arnason, H.H: *Povijest moderne umjetnosti*, Varaždin, 2009.
2. Skupina autora: *Picasso, remek-dijela iz Muzeja Picasoo, Pariz, Zagreb*, 2013.
3. Janson, H.W: *Povijest umjetnosti*, Varaždin, 2013.
4. <https://www.wikiart.org/>
5. <http://alicekettle.co.uk/>
6. <http://www.joseromussi.com/>
7. <http://cargocollective.com/edomorales>